

החוויה בקיום המצוות

בניין הנפש

השמחה היא יסוד הכרחי בחיי הילד. אי אפשר לפתוח את הנפש לדברים חדשים אלא על ידי שמחה. ומכיוון שהילד נמצא בתהליך של בניין, הוא שוחר שמחה בטבעו. דברים שנרכשו בחוויה של שמחה נקבעים בנפשו, ואילו דיבורים מכבידים ומעציבים נדחים מעולמו הנבנה של הילד.

בכל מצווה ומטרה חינוכית, חובת המחנך להעמיד בפני הילד את הנדרש ממנו **כערך שלם ויפה שכדאי לו לזכות בו**, לא פחות מאשר שאר משחקיו ומאווייו. המחנך צריך להיות בקי ומנוסה בעולם החוויות הטבעי של הילד, ולדעת כיצד לצרף את המטרות הטובות לליבו, **עד שגם את עולמו הרוחני ירכוש הילד בשמחה ובהתחדשות.**

(הרב שלנר / אוהל יעקב ולאח, עמ' 48 - 49)

חוויה של מצווה

מצווה צריכה להיות **חוויה** בשביל הילדים, כל ילד לפי גילו. שבת, שירה, "דברים טובים" שמלווים את המצוות, ועוד כיוצא באלה.

לא צריך להכריח את הילדים לשבת ליד השולחן מראשית הסעודה ועד אחריתה. זה עיננו בשבילם. אבל אפשר למשוך את ליבם בסיפורים יפים לפרשת השבוע, או בסיפורי צדיקים, או בכל דבר אחר שיהווה עבורם חוויה מעניינת וימשוך אותם, כך שהילד יחכה לשבת.

אפשר לשתף את הילדים בהכנות לשבת. לא כעול, ולא כדי להקל על ההורים, אלא בדברים שמעניינים אותם, דברים שיביאו אותם להרגשה טובה של "ילד גדול", הרגשת שותפות ואחריות עם ההורים. כך בכל המצוות. **כך דואגים לתת לילד, לפי המושגים שלו, לשמוח במצוות.**

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' לח)

אי אפשר לחנך רק על ידי מתן פקודות, אלא יש להאחיב עליהם את התורה, להראות כמה מתוק הוא קיום המצוות, להטעימם את נעימות קיום רצוננו ית"ש, ולהאחיב עליהם את קיום המצוות ודקדוק ההלכה, שלא יראו ח"ו שמעשה המצוות נעשים בכובד ובהכרח.

וכן את קדושת השבת והמועדים, יש להטעימם את האושר והאור של ימים קדושים אלו, מתוך שמחת הנפש.

(רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל / קונטרס "דבר זה רבנו הגדול אמרו", עמ' 10)

שלהבת שעולה מאליה

החינוך משול להדלקת הנר בית הבחירה. "בהעלותך את הנרות" - **עד שתהא שלהבת עולה מאליה.** האבא צריך להדליק את הנשמה של הילד עד שהשלהבת של אהבת התורה תהא עולה מאליה.

יש לדעת לתת לילד **נשמה של תורה.** לא רק הרגל טכני, לא רק את הדרך המעשית איך צריך לקיים. נשמה - זאת אומרת **שמחה של מצווה, הידור של מצווה, יופי של מצווה.** להטעים לילדים טעם של מצוות. להראות להם מה עושים כאן, לפקוח להם את העיניים לראות את פלאי הבריאה. כששותלים אמונה כזו בילד - יש תקווה שהילד יגדל, וירצה בעצמו לעלות ולהתעלות בתורה. וכשהוא בעצמו ירצה להתעלות - השגנו את מגמת החינוך.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' מט)

ההשפעה הגדולה ביותר

"מי שיש לו בנים כשתילי זיתים סביב לשולחן, והולכים עימו לבית הכנסת או לבית המדרש, אם רואים המה שאביהם מתפלל כראוי בקול נעימה ובכוונה, אז גם הם יתלהב בהם רשפי אש דקדושה, ויערב להם להתפלל כראוי, וממילא גם כי יגדלו הולכים תמיד בדרך ד' במסילה העולה בית א-ל.

אבל אם בא לבית הכנסת ולבית המדרש, ואינו מתפלל בפיו, רק עומד כעץ נדהם וכאילם לא יפתח פיו, אז גם בנו העומד אצלו ידבק במעשה אבותיו שלא להתפלל כראוי.

ובתהלוכות ביתו, אם רואה הבן שאביו ואימו לא ידקדקו ויזהרו במצוות ד', לברך ברכת הנהנין וברכת המזון וברכת אשר יצר וקריאת שמע על המיטה כדת של תורה וכדומה, אז אף אם אביו ואימו ייסרוהו בדברים ללמוד ולהתפלל ולברך ברכת המזון, לא ישמע להם, כיוון שרואה שאביו ואימו בעצמם יתרשלו בזה..."

(תפארת בנים)

הילד צריך לראות את עבודת ד' בשמחה בהתנהגותו. הילד גם צריך לראות שבפי שאתה מקבל על עצמך את קיום המצוות בשמחה - באותה שמחה אתה גם נמנע מן העבירה על איסורים. הילד יראה שאין אתה רואה באיסורי התורה הגבלות, כי אם **הוספה רצויה וחיונית לאושר חיין!**

האם סבור אתה, אב בישראל, שאיזו הוראה ואיזו דרשה יכולה לשמש תחליף למראה שבנך רואה, כגון את אותה השעה שאתה מגביה את הכוס לקידוש ומברך "מקדש השבת" או "מקדש ישראל והזמנים"? את השעה שאתה בוצע על הפת וברך "המוציא לחם מן הארץ"?

שום הוראה ודרשה אינה יכולה לחדור כל כך אל מעמקי ליבו, ולעורר אותו לשמור את המצוות בקפדנות ובשמחה, כמו **שדיבורין ומעשיין יורו לו.** הנאום הטוב ביותר של רב נואם בחסד עליון, הוראתו של המורה הגדול ביותר, אינם יכולים להקסים את הבן באותה המידה שהאב יכול להקסימו בדבריו ובמעשיו!

(הרב שמשון רפאל הירש / אבני חינוך, עמ' צא)